

Anna Hentze:

Børn skilja best greiða talu

Annað er so, um tey góðtaka tað, vit krevja av teimum. Einasta gongda leið er at finna eina loysn saman við teimum.

Tað ringasta er, tá foreldur slíta tað sambandið, børnini royna at knýta.

Einsemið stendst av, tá børn ikki hava nakran at upplivingar og kenslur sínar saman við, og í kjalarvørrinum kemur angistin

Ólavur W. Høgenesen

Hvussu nógv og hvussu "væl" eru foreldur saman við børnunum? Sjálvsagt er tað sera ymiskt frá húski til húski.

Men tað er helst eingin ivi um, at hettar at vera saman við børnunum kennist meira átrókandi enn tað hevur gjørt áður. Vit liva í eini stressaðari tíð, har tíð til børnini er nakað, tú mást taka tær, letur til.

Nýggj bók

Danski barnabókarithøvundurin Hans Hansen heldur, at foreldur eru ov lítið saman við børnunum

Anna Hentze starvast sum sálarfrøðingur á landsskúlafyriritingini
Mynd: kalmar

sínum. Og kanska serliga, at tey ikki eru nóg "væl" saman við teimum. Íð hvussu er hevur hann givið út eina bók um hettar evnið: "De tramper" eitur hon.

Bókadeild Føroya Lærarafelags man helst halda, at evnið eisini er viðkomandi fyri føroysk húski. Íð hvussu er hevur hon valt at týða bókina og geva hana út her heima.

Vantar samband

Bókin snýr seg um ein smádrong og foreldur hansara. Tað letur til, at foreldrin halda, at tey fara væl um drongin. Men í bókini fortelur drongurin, at tá hann skal siga tað, so hevur hann í roynd og veru lítið og einki samskipti við mammu sína og pápa sín.

Óhugnaheimur

Ein avleiðingin er, at hann hevur ein óhugnaheim fyri seg sjálván. Serliga eru tað "tramparnir", sum plága hann. Hettar eru hermenn, sum hann sær fyri sær og hoyrir trampa, hvørja ferð hann er einsamallur, serliga í myrkri. Tá kann alt rundan um hann umskapast til hesar óunnuligu tramparnar, sum hann helst hevur sæð í sjónvarpinum.

Durita og Tróndur

lurtaðu, men...
Vit hava skiftið orð við Onnu Hentze, sum er

sálarfrøðingur um samskipti millum børn og foreldur. Eitt av serligu áhugapunktum hennara er barnasálarfrøði, og hon starvast sum kliniskur sálarfrøðingur á landskúlafyriritingini.

Arbeiðið hennara er at ráðgeva familjum, dagstovnum, skúlum o.ø. viðvíkjandi 0-18 ára gomlum.

Anna hevur lisið bókina "Teir trampa", eisini fyri børnunum sínum. Tey eru Tróndur, ið er sýr á og Durita, ið er fimm. Tey lurtaðu bæði við áhuga eftir søguni, men hvørt á sín hátt. Tróndur megnaði at skilja fímillum veruleikan og so tað drongurin bara hugsaði ella sá fyri sær; Durita lurtaði, men uppfataði heldur søguna sum fleiri søgur, alt eftir teimum tekningum, sum vóru á síðunum. Annars helt Tróndur, at bókin var ikki so sýrgilig.

Í so døpur, men viðkomandi bók

Anna heldur, at hettar er ein døpur bók, - mest sum ov. Tey vaksnu halda væl til standa, meðan drongurin rópar eftir sambandi, og í søguni er tað einki, ið bendir á, at tey vaksnu skilja nakað sum helst; og heldur einki, ið bendir á, at tey nakrantíð fara at gera tað.

Framhald av síðu 9

tað lættari hjá øðrum vinnum at kappast við utheimin. Tað hevði eisini verið lættari at farið undir at goðskað fiskavorur, ti ein stóur partur

av útreiðslunum er lönir. Her ein ein møguleiki at hækka okkara útlutningsvirði, ti ein stóur partur av okkara útlutningi í dag eru

blokkvørur, ið kunnu tilvirkaast.

Fiskasolan

Fiskasolan stendur fyri meginpartinum av okkara útlutningi. Ti hevur hon stóra ávirkan á okkara samfelag. Tað verður fylgt væl við, hvat hon ger, ti hennara útslit, goð ella ring, fæa beinleidis ávirkan á hvønn einstakan av okkum. Fiskasolan fækk nýggjan bygnað fyri nokrum árum síðani. Hetta var helst gjørt, ti hon var fyri stórum ágangi frá tásitandi landsstyri. Eg haldi ikki at henda broyting í bygnaðinum hevur virkað væl. At so nógv fólk komu at starvast á Fiskasoluni hevur gjørt, at Fiskasolan er vorðin sera byråkratisk. Fiskasolan er eisini vorðin dyrari at reka. Í tíðarskeiðinum 1983-1988 eru lönarútreiðslurnar hækkaðar við 112 prosentum, imóti at rakstrargjöldini bert eru hækkað við 48% prosentum. Tá er eisini presentsatsurin settur upp í tíðarskeiðinum. Hetta ger, at tann veruligi munurin er enn størri. Samb. roknskapin fyri 1988, stavar bert 35 prosent av teimum samlaðu inntøkum frá rakstrargjöldum, imóti 40 prosentum í 1987. Hetta ger, at tað sum atti at verið høvuðsinntøkan hjá Fiskasoluni, fær minni og

minni at týða fyri raksturin. Høvuðsinntøkan er í dag renta av akkumuleraðum kapitali. Við vanligum rakstri hevði Fiskasolan havt undirskot. Sum áður sagt, er lítil motivering hjá skipum og virkjum, fyri at fáa meira burtúr við verandi skipan. Hetta er eisini galdandi fyri Fiskasoluna, ti hon merkir ikki, um hon ger eina goða ella ringa "forrættning", hennara inntøka er soluprovisión, sum sambært roknskapin fær minni og minni at týða fyri raksturi. Fiskasolan hevur sjálv sínar goðskumetarar. Henda skipan er sera meinlik skipanin hjá vrakarastovninum. Goðskumetararnir hava myndugleika, meðan virkini hava ábyrgdina. Tað er Fiskasolan, sum hevur samband við keyparan, og eg haldi at hon helst ivl hava hetta samband fyri seg sjálva. Hetta er ongín goð loysn, ti tað eru flakavirkin, sum sita við ti teknisku vitanini. Samb. solusattmála fær Fiskasolan ognarrættin yvir voruni, tá hon er framleidd. Skal goðskumetingin hjá Fiskasoluni hava nakað virði, skal ábyrgd og myndugleiki fylgjast. Fekk Fiskasolan ábyrgd av voruni, hevði hon eisini kunnað stillað krøv. Fyri at loysa hetta, er neyðugt við einari miðvisari fyrstigoymslu í

Føroyum. Var frystigoymslan í Føroyum, kundi Fiskasolan fingið eina sundurbýting (differenciering) av vorum í lag. Sum er, fær tann, ið framleiðir eina goða vøru, ikki hægri pris enn tann, ið framleiðir eina vøru, sum júst lýkur krøvini. Keyparin veit kanska, at hansara prisur er ein meðalprisur. Við at hækka goðskustigið er neyðugt við motivering. Tað gerst einans við at gjalda eftir goðsku.

Í hesum døgum verður nógv funnist at Fiskasoluni, ti hon selir ov illa. Veruleikin er tann, at Fiskasolan fær eins nógv fyri sínar vorur sum aðrir. Men spurningurin er heldur, um Fiskasolan selir tær røttu vorurnar. Sum áður nevnt er ein stóur partur av okkara útlutningi blokkvørur sum aðrir goðska. Tað er ongín ivi um, at ein stóur partur kundi verið goðskaður í Føroyum. Lítið hevur verið gjørt fyri at broyta hesa gongd. Tað hevur altíð ljoðað, at tað ber ikki til, ti okkara lönarlag er ov høgt, effektiviteturin ov læg, osv. Men vit sleppa ikki undan, tað skal bera til. Fiskasolan atti at gingið á odda. Hon er væl fyri fíggarliga, og kann ti útvega sær vitan, hon ikki hevur í dag.

Niðurstøða

Vrakarastovnurin avtakast í vrakingini av rafiski og saltfiski.

Effektiviteturin skal upp (ikkí bara í fiskivinnuni).

Samfelagið má laga seg eftir fiskivinnuni, soleiðis at Rafiskagrunnurin kann endurskóðast ella avtakast.

Beinleidis samskipti millum framleiðara og keypara.

Miðast má imóti at minni verður útlut av blokki. Tvs. meira skal útlutast sum fullvirkaðar vorur.

Størri partur av framleidda blokkinum má virkast viðari á føroyskum virkjum.

Arbeiðast má skjótt við at kanna møguleikarnar fyri at fáa frysta rávøru til Føroya, sigur Leivur Michelsen í greinini.

